

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 8Co/63/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8115223468
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Fil'akovský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8115223468.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Fil'akovského a sudcov JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Anny Kovaľovej v spore žalobcu: I. N., nar. X.X.XXXX, bytom Q.. armády XX, XXX XX C., právne zastúpeného JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, Sov. Hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, proti žalovanému: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 824 96 Bratislava, IČO 35 792 752, právne zastúpenému spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., Kubániho 16, 811 04 Bratislava, o vydanie bezdôvodného obohatenia, a o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 13C/372/2015-51 zo dňa 15. decembra 2017, takto jednohlasne

rozhodol:

Zrušuje rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v časti o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky a v rozsahu zrušenia vec vracia súdu I. inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

„ Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 619,66 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,15% ročne od 15.12.2017 do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalobu v časti o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky z a m i e t a .

Žalobca m á n á r o k voči žalovanému na náhradu trov konania v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia v rozsahu 100%, o ktorých výške rozhodne súd po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

V časti o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky náhradu trov konania stranám nepriznáva .“

2. Rozhodnutie právne posúdil okrem iného ustanovením § 1 odsek 1, § 2 písm. a), písm. b), § 4 odsek 1, 2, 3, 4 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (ďalej len „zákon č. 258/2001 Z.z.“), § 40 odsek 3, § 451 odsek 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 131, § 132 odsek 1, § 137 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobou doručenou súdu 9.9.2016 sa žalobca domáhal, aby súd vydal rozsudok ktorým by určil, že bod 8.1 zmluvy o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXXX, z 11.12.2009, v znení: „Predmetom tejto Dohody o poskytnutí služby je záväzok Veriteľa poskytnúť Dižníkovi na jeho žiadosť a po splnení nižšie uvedených podmienok službu spočívajúcu v možnosti odkladu maximálne troch akýchkoľvek splátok úveru resp. revolvingu poskytnutého na základe Žiadosti/ Zmluvy, uzavretej medzi Veriteľom a Dižníkom (ďalej ako „úver/revolving“) a záväzok Dižníka zaplatiť Veriteľovi odplatu a) za poskytnutie služby spočívajúcej v možnosti odkladu splátok úveru vo výške

52,58 Eur a b) za poskytnutie služby spočívajúcej v možnosti odkladu splatnosti splátok revolvingu vo výške 28,68 EUR v prípade, ak bude Dlžníkovi revolving poskytnutý. Odplatu je veriteľ oprávnený na základe vlastného uváženia jednostranne znížiť, k čomu Dlžník udeľuje Veriteľovi svoj súhlas. Veriteľ je povinný písomne oznámiť Dlžníkovi stanovenú zníženú výšku odplaty, pričom písomné oznámenie bude tvoriť prílohu tejto Dohody o poskytnutí služby“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a že žalovaný je povinný vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie vo výške 619,66 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,15% ročne, a nahradiť mu trovy konania. V žalobe tvrdil (§ 220 ods. 2 CSP), že ide o zmluvu o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXXX, z 11.12.2009. Na základe žiadosti mu bola schválená výška úveru 531,10 Eur s ročnou úrokovou sadzbou 68,85 %. Uviedol, že žalovaný si okamžite započítal poplatok 52,58 Eur. Žalobca poukázal na to, že poplatok vyplýva zo služby, ktorou je možnosť odkladu splátok podľa bodu 8.1 písm. a). Ako spotrebiteľ ešte ani nevyužil takúto službu a už ju zaplatil. Uviedol, že dohoda o poskytnutí služby je zmluvná podmienka, ktorá nie je individuálne dojednaná (§ 53 ods. 2 Občiansky zákonník) a jeho zámerom nebolo ísť do zmluvného vzťahu so žalovaným kvôli nej. Žiadaný úver je hneď po pripísaní na účet ponížený o sumu uvedenú v tejto Dohode a ak ju klient nevyužije, nemá nárok na jej vrátenie. V tomto prípade je cena tohto poplatku len vyústením (túto zmluvnú podmienku nenapáda z hľadiska primeranosti ceny), avšak posudzuje sa nie cena, ale celý obsah dohody, ktorý spočíva v tom, že má platiť bez ohľadu na poskytnutie tejto vedľajšej služby. Žalovaný získava prospech skôr ako spotrebiteľ a pritom službu ani neposkytol. Už to samo o sebe spôsobuje značnú materiálnu disproporciu, avšak žalovaný navyše obmedzil prístup k tomuto právu zákazníkom, ktorí nemajú splatené minimálne prvé 3 mesačné splátky, nie sú dlhodobo práceneschopní alebo s nimi nebol skončený pracovný pomer. V ostatných prípadoch je žiadosť spotrebiteľa posudzovaná svojvoľne veriteľom. Ďalej žalobca poukázal na niektoré rozsudky Krajského súdu v Prešove, ktorými tento v ňom označených konaniach (7Co/220/2014, 15Co/70/2015, 16Co/13/2015, 17Co/294/2014, 20Co/99/2014, 20Co/111/2014) v minulosti právoplatne rozhodol o neprijateľnosti tejto zmluvnej podmienky. Uviedol pritom, že sa stotožňuje s výkladom § 53a OZ tak ako ho vyjadril Krajský súd Banská Bystrica svojim rozsudkom sp. zn. 14Co/321/2012, z 10.9.2013 o tom, že: „Ustanovením § 53a Občiansky zákonník sa do právneho poriadku zavádza i keď nepriamo precedenčný charakter súdneho rozhodnutia v spotrebiteľských veciach, pretože sa ním rozširuje pôsobnosť súdneho rozhodnutia v konkrétnej veci na všetky zmluvné vzťahy, v ktorých dodávateľ použil tú istú, alebo obdobnú zmluvnú podmienku. Z ustanovenia § 53a Občianskeho zákonníka vyplýva pre dodávateľa povinnosť zdržať sa používania zmluvnej podmienky, ktorú súd v akomkoľvek súdnom konaní označil za neprijateľnú, alebo neprijateľnosť zmluvnej podmienky vyplýva zo samotného rozhodnutia. Ďalej žalobca uviedol, že pojem neprijateľná podmienka vychádza z predpokladu, že ide o zmluvnú podmienku, ktorá napriek požiadavke dobrej viery spôsobuje materiálnu disproporciu ku škode veriteľa (čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS). Túto skutočnosť je súd povinný preveriť z úradnej moci (§ 153 ods. 3 OSP, Rozsudok SD EÚ C-240/98 až C-244/98), teda v tomto prípade sa nedá uvažovať o výsostnom práve spotrebiteľa, ktorý by nebol viazaný neprijateľnou podmienkou len za stavu, kedy by sa výslovne určenia jej neplatnosti domáhal (§ 3 ods. 5 veta prvá zák. č. 250/2007 Z.z.). Poukázal na to, že neprijateľná podmienka je absolútne neplatná (§ 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka) a to samozrejme bez ohľadu na iniciatívu spotrebiteľa. Žalobca všeobecne dodal, že „naliehavý právny záujem daný zákonom sa nepreukazuje“ (pozn. súdu: bez toho aby pritom ale bolo zrejme aký konkrétny „naliehavý právny záujem“ daný zákonom, a ktorým zákonom, pri tomto mal na mysli). Vo vzťahu k bezdôvodnému obohateniu žalobca uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že sa jedná o spotrebiteľský úver, zmluva musí obsahovať náležitosti podľa § 4 ods. 2 zák. č. 258/2001 Z.z. Konkrétne podľa § 4 ods. 2 písm. g) a i) zákona č. 258/2001 Z.z. zmluva o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať konečnú splatnosť úveru a výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov. Žalobca poukázal na § 4 ods. 3 písm. b) veta druhá zákona č. 258/2001 Z.z., podľa ktorého poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa odseku 2 písm. a), b), d) až j), k) a l). Uviedol tiež, že predmetný úver je úžerný, pretože v časti ročnej úrokovej sadzby odporuje dobrým mravom. Uviedol, že priemerná úroková miera nových obchodov pri spotrebiteľských úveroch so splatnosťou od 1 roka do 5 rokov v decembri 2009 bola vo výške 11,43 %. Zhrnul, že žalovaný mu skutočne poskytol úver vo výške 478,52 Eur, pričom schválená výška úveru bola 531,10 Eur. Uviedol, že žalovanému doposiaľ uhradil 1.098,18 Eur, a že v súvislosti s neprijateľným poplatkom, úžernou odplatom úveru a tým, že úver je bezúročný a bez poplatkov, vzniklo bezdôvodné obohatenie na strane žalovaného vo výške 619,66 Eur. O skutočnosti, že sa žalovaný na jeho úkor bezdôvodne obohatil, sa dozvedel od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS 17.8.2015. Na preukázanie svojich tvrdení k žalobe priložil kópiu zmluvy o revolvingovom úvere, kópiu zmluvných dojednaní, a odpoveď žalovaného zo dňa 31.7.2015 s prehľadom platieb ku zmluve o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXXX.

4. Na pojednávaní strana žalobcu po prednese žaloby doplnila, že význam určenia neprijateľnej zmluvnej podmienky je v tom, aby žalovaný mal istotu, nakoľko na základe takejto zmluvnej podmienky poskytol plnenie, resp. bolo mu stiahnuté priamo z prostriedkov, ktoré mu mali byť poskytnuté, a teda aby mal istotu, že tieto prostriedky mu patria a boli stiahnuté neoprávnené. Na doplňujúcu otázku súdu však potvrdil, že táto suma prostriedkov je už zahrnutá priamo v žalovanej sume. Podľa žalobcu je možné žalovať neprijateľnosť zmluvnej podmienky pred, počas ako i po skončení príslušného zmluvného vzťahu s tým, že časový moment nie je nejako bližšie obmedzený. Vo vzťahu k otázke aké účinky má určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, prípadne pokiaľ je v zmysle zákona zmluvná podmienka neprijateľná, kedy nastáva účinok neplatnosti uviedol, že takáto zmluvná podmienka je neplatná priamo zo zákona. Čas, od ktorého je žalovaný v omeškaní a požaduje od neho úrok z omeškania, určený v žalobe odkazom na jej doručenie žalovanému, upresniť nevedel, a poukázal k nemu len na prednes žalobnej žiadosti na pojednávaní.

5. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní zistil skutkový stav, podľa ktorého skutkové tvrdenia žalobcu neboli v konaní nijako spochybnené, a vyplývajú aj z prečítaných listín, a preto z nich súd ďalej aj vychádzal. Okrem toho z predloženej písomnej zmluvy o revolvingovom úvere, na ktorú žalobca ako spotrebiteľ pripojil svoj podpis, súd navyše zistil, že jej písomné vyhotovenie, okrem chýbajúceho údaj o konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru a termínov splátok, neobsahuje napokon ani údaj o podmienkach upravujúcich jeho čerpanie. Vzhľadom na to, že v texte písomnej zmluvy, na ktorú spotrebiteľ pripojil svoj podpis, nie sú uvedené podmienky upravujúce čerpanie úveru (kedy a ako spotrebiteľ dostane peniaze), a je uvedený len počet splátok a deň v mesiaci kedy sa majú splácať, zo zmluvy samotnej (bez vymedzenia spôsobu čerpania úveru a začiatku uplatňovania úrokovej sadzby zakladajúcich dlh samotný) nie je teda tiež ani odvodené vôbec zrejmy konkrétny termín prvej a následných splátok (ktoré by sa mali platiť zrejme až po jeho čerpaní), a nemožno určiť ani údaj o konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru. Z povahy veci ako úverového vzťahu s povinnosťou dlžníka vrátiť veriteľovi poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť určité (dohodnuté) úroky (§ 497 OBZ), v spojení s citovanými zákonnými ustanoveniami vyplýva, že spôsob úročenia a splácania úveru a jeho jednotlivých častí musí byť vyjadrený určitým a zrozumiteľným spôsobom vylučujúcim pochybnosti o obsahu povinnosti splácať jeho jednotlivé položky (vrátane postupu jej splnenia) tak, aby ju bolo možné určiť a vypočítať kedykoľvek (aj v prípade predčasného alebo oneskoreného splácania), a musí byť uvedený v písomnej úverovej zmluve, na ktorú spotrebiteľ pripája svoj podpis. Inak sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov, a veriteľ nárok na úroky a poplatky nemá. Pre úplnosť pritom treba uviesť, že časť obsahu zmluvy síce možno určiť aj odkazom na obchodné podmienky, nemalo by sa to však týkať podstatných náležitostí zmluvy (ale len dojednaní technického a vysvetľujúceho charakteru), keďže s týmito informáciami musí byť spotrebiteľ oboznámený už pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo formulári o zmluvných podmienkach zmluvy o spotrebiteľskom úvere (§ 3 ods. 9 zákona č. 258/2001 Z.z.), a nič by preto, v prípade poctivého prístupu veriteľa, nemalo brániť tomu uviesť ich aj priamo v zmluve (mutatis mutandis aj nález ÚS ČR citovaný nižšie). Okrem toho tiež platí, že stanovenie časti obsahu zmluvy odkazom na obchodné podmienky nemôže byť ani neprimerane všeobecné (nestačí iba zmienka o obchodných podmienkach), pretože ak má byť súčasťou zmluvy (ako prejavu vôle), platia preňho, ak sa s ním majú spájať právne účinky, rovnaké pravidlá ako aj pre iné právne úkony. Časť obsahu zmluvy, ktorú tento odkaz určuje (poukazom na obchodné podmienky), by sa mala preto stanoviť konkrétne (určite a zrozumiteľne, § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka) tak, aby bolo zrejme úpravu ktorej časti zmluvy (práv a povinností) treba hľadať a vykladať na inom mieste (napr. v obchodných podmienkach), písomne (§ 4 ods. 1 zákona č. 258/2001 Z.z.), a zároveň aj nie menším písmom ako iná časť takejto zmluvy (§ 53c Občianskeho zákonníka). V tomto prípade tomu tak nebolo. V súvislosti s tým súd tiež pripomína, že určitosti a zrozumiteľnosti zmluvy o úvere ako dvojstranného právneho úkonu nesvedčí ani rozsiahlosť a neprehľadnosť textu obchodných podmienok napísaná drobným písmom so súčasným zakomponovaním viacerých podstatných zmluvných náležitostí zmluvy o úvere na ich viacerých miestach. Inými slovami vo vzťahu k ich platnosti súd zdôrazňuje, že v prípade konfliktu záujmov spotrebiteľa a jeho zmluvného partnera po formálnej stránke z hľadiska poctivého prístupu pri uzatváraní zmluvy je potrebné v kontraktačnom procese (na vyrovnanie výlučne procesných rozdielov) pri posudzovaní jeho transparentnosti a určitosti poskytnúť vyššiu mieru ochrany spotrebiteľovi ako slabšej zmluvnej strane. Uvedené má napokon odraz aj v pravidle, že dodávateľ, ako obvyklý predkladateľ vlastného textu písomnej zmluvy, má dbať na určitosť a zrozumiteľnosť zmluvných dojednaní, a ustanovenia pripúšťajúce rôzny výklad sa majú pri pochybnostiach vykladať na jeho ťarchu (§ 266 ods. 4 Obchodného zákonníka), resp. v prospech spotrebiteľa (§ 54 ods. 2 Občianskeho

zákonníka). V kontexte s týmto princípom ochrany slabšej zmluvnej strany je potrebné posúdiť aj úverové zmluvné podmienky. Tie zásadne nesmú slúžiť tomu, aby do nich často v neprehľadnej, zložito formulovanej a malým písmom napísanej forme skryl zmluvný partner spotrebiteľa podmienky, ktoré sú podstatné, a o ktorých môže predpokladať, že uniknú jeho pozornosti. Pokiaľ tak učiní, čo sa stalo aj v tomto prípade, spreneverí sa princípu dôvery a preto takému jednaniu nemožno priznať právnu ochranu pre rozpor s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka). K tomu možno poukázať aj na právny záver uvedený v náleze Ústavného súdu ČR z 11.11.2013, sp. zn. I.ÚS 3512/11. Podľa neho v rámci spotrebiteľských zmlúv dojednaní o zmluvnej pokute (pozn. súdu: argumentum a minori ad maius tým skôr o predmete hlavného záväzku resp. o podstatných náležitostiach zmluvy) v zásade nemôžu byť súčasťou tzv. všeobecných zmluvných podmienok, ale len spotrebiteľskej zmluvy samotnej (na ktorú spotrebiteľ pripája svoj podpis). Ústavný súd zdôraznil, že dodávateľ sa má chovať k spotrebiteľovi, ktorý je slabšou zmluvnou stranou poctivo, v opačnom prípade mu nie je možné poskytnúť právnu ochranu. Zásada poctivosti sa prejavuje aj tým, že zmluvné dojednanie nesmú byť umiestnené v oddieloch, ktoré vzbudzujú dojem nepodstatného charakteru. Obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách majú slúžiť predovšetkým k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy prepisovať dojednanie technického a vysvetľujúceho charakteru, a naopak nesmú slúžiť k tomu, aby do nich v často neprehľadnej, zložito formulovanej a malým písmom písanej forme skryl dodávateľ dojednanie, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa zrejme uniknú. Vzhľadom na to, že samotná zmluva resp. text zmluvy o spotrebiteľskom úvere, na ktorý spotrebiteľ pripojil svoj podpis, neobsahuje podmienky upravujúce jeho čerpanie, konečnú splatnosť spotrebiteľského úveru, a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, poskytnutý spotrebiteľský úver sa v zmysle ust. § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. považuje za bezúročný a bez poplatkov, a teda veriteľ právo na ich úhradu nemal, čím sa majú na mysli nepochybné všetky úroky a poplatky vzťahujúce sa k tomuto úveru. Vzhľadom na to súd považoval žalobu v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia za dôvodnú, a preto žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi jeho sumu v rozsahu rozdielu medzi peňažnými prostriedkami, ktoré žalobcovi v rámci úveru v sume 478,52 Eur reálne poskytol (a na ktorých vrátenie tak mal nárok) a tými, ktoré žalobca na tento úver v jeho prospech vo výške 1.098,18 Eur celkovo uhradil, teda vo výške 619,66 Eur spolu s úrokom z omeškania z tejto sumy uplatneným v súlade so zákonom za obdobie od prednesu žalobnej žiadosti na pojednávaní, a to vo výške o päť percentuálnych bodov vyššej než bola základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k tomuto dňu tak, ako je uvedené v prvom odseku výrokovvej časti tohto rozsudku.

6. Vo vzťahu k žalobnej žiadosti o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky však súd žalobe nevyhovel. Žalobca sa domáhal určenia, že označená zmluvná podmienka je neprijateľnou podmienkou a tým aj neplatná, teda o tzv. určovaciu žalobu podľa § 137 písm. d) CSP, podľa ktorej sa má rozhodnúť o určení právnej skutočnosti. Žalobca sa domáha posúdenia časti svojho právneho vzťahu so žalovaným (založeného na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere) tak, aby súd určil, že označené ustanovenie spotrebiteľskej zmluvy, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, je neprijateľné (a teda neplatné). Okrem hmotnoprávných dôvodov požadovaného určenia (odôvodňujúcich požadovaný záver o neprijateľnosti zmluvnej podmienky) svoj návrh procesne odôvodnil v podstate len tým, aby mal istotu. Takýto dôvod však podľa názoru súdu naliehavý právny záujem na žiadanom určení neodôvodňuje. Súd poukazuje predovšetkým na to, že v zmysle ust. § 131 CSP žaloba slúži (žalobcovi) na uplatnenie súdnej ochrany jeho ohrozeného alebo porušeného práva (obdobne normuje aj všeobecné deklaratórne ustanovenie § 3 ods. 5 z. č. 250/2007 Z.z. deklarujúce resp. zakotvujúce oprávnenie spotrebiteľa proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom domáhať sa na súde ochrany svojho práva), avšak z predloženej žaloby nie je zrejmé (súdnej) ochrany ktorého svojho konkrétneho (hmotného) subjektívneho práva a prečo sa žalobca osobitným určovaním neprijateľnosti zmluvnej podmienky v tomto súdnom konaní vlastne domáha. Ak ide iba o požiadavku, aby súd autoritatívne bez ďalších osobitných dôvodov resp. právneho záujmu - vyplývajúcich napr. z nejakých dôležitých individuálnych okolností veci - deklaroval to, čo vyplýva (v prípade naplnenia hypotézy právnej normy) priamo zo zákona, nie je zrejmé na ochranu akého ohrozeného alebo porušeného práva žalobcu by to malo slúžiť (bez požadovaného rozhodnutia žalobcovi nehrozí žiadna ujma na jeho právach, ich premlčanie, alebo preklúzia). Jeho „právo“ na vydania bezdôvodného obohatenia nie je bez tohto výroku nijako ohrozené. Táto otázka má význam a môže sa riešiť v rámci podanej žaloby na plnenie, resp. jeho časti (vydania časti bezdôvodného obohatenia) zo strany žalovaného, a to ako otázka predbežná, a žaloba je tak v tejto časti pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na jej osobitnom riešení z pohľadu žalobcu nedôvodná. Ak ide teda len o záujem žalobcu deklaratórne rozhodnutím súdu určiť neprijateľnosť zmluvnej podmienky, o ktorej

má žalovaný, tvrdiac s tým súvisiace hmotnoprávne dôvody, svoju predstavu, vie (ako uviedol), že jej neplatnosť vyplýva priamo zo zákona, a tiež to, že v iných konaniach (ním označených) už boli predmetné zmluvné podmienky vyhlásené za neplatné z dôvodu ich neprijateľnosti, že z ustanovenia § 53a Občianskeho zákonníka vyplýva pre dodávateľa povinnosť zdržať sa ich používania, a že neprijateľná zmluvná podmienka je absolútne neplatná podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka „a to samozrejme bez ohľadu na iniciatívu spotrebiteľa“ (viď bod 3. a 4. tohto odôvodnenia), tak právny záujem na tomto určení (význam súdneho konania v tejto časti) - len pre to, aby o tomto (časti právneho vzťahu) nadobudol judikovanú istotu, resp. aby to bolo určené aj v tomto konaní, keď nie je zrejmé či inak vôbec bude resp. má byť toto právo predmetom súdneho konania, teda žalovaný na platnosti trvá a či je takáto osobitná ďalšia súdna ochrana nejakého jeho konkrétneho práva vôbec potrebná - s poukazom na hospodárnosť konania a v zmysle predchádzania zbytočnému rozmnožovaniu sporov, nie je naliehavý. Požadované súdne rozhodnutie sa v danom prípade v časti o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky javí ako nepotrebné, a žaloba k tomu, bez toho aby z nej boli zrejmé osobitné dôvody (naliehavý právny záujem) na požadovanom určení, nedôvodná, resp. ako neúčelné a neprimerané nadužívanie práva, súd žalobu v časti o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky ako neprípustnú zamietol.

7. Nad rámec hore uvedených (procesných) dôvodov rozhodnutia o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky súd v súvislosti s týmto prípadom napokon (i keď nadbytočne) uvádza, že z hmotnoprávneho hľadiska inak vo vzťahu k určeniu označenej zmluvnej podmienky o poplatku za odklad splátok za neprijateľnú má za to, že uvedená zmluvná podmienka neprijateľná je. Okrem toho, že z hmotnoprávneho hľadiska súd nevidí dôvod na odklon o právoplatných rozhodnutí, na ktoré poukázal žalobca, má súd za to, že uvedený poplatok spôsobuje skutočne zjavnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a v zmysle ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka teda predstavuje neprijateľnú podmienku. Žalobca totiž k tomu poukazyval na zjavnú disproporciu tohto poplatku a plnenia dodávateľa, s čím sa súd stotožňuje, a to aj z pohľadu neprimeranosti jeho ceny, ktorá pri vedľajšom dojednaní, akým je nepochybne aj toto, predmetom posudzovania primeranosti podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka byť môže. Súd totiž poukazuje na to, že uvedené dojednanie, resp. zmluvná podmienka, bola dojednaná osobitne, a ak nebola podmienkou uzavretia zmluvy o revolvingovom úvere, tak má vo vzťahu k tejto zmluve nepochybne iba vedľajšiu akcesorickú povahu, teda netýka sa hlavného (ale vedľajšieho) predmetu plnenia a primeranosti jeho ceny, a z posudzovania zákazu nerovnováhy, resp. neprijateľnosti v zmysle ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka preto vylúčená nie je. Pri jej následnom posúdení je pritom ďalej tiež zrejmé, že uvedená zmluvná podmienka pozíciu spotrebiteľa oproti bežnej zákonnej úprave nepochybne zhoršovala. Situácia s odloženou, resp. neskoršou úhradou splátok, okrem možnosti jej dojednania priamo pri úprave ich splatnosti, je totiž, ak by aj reálne (a nie len potenciálne, so zaplatením poplatku vopred bez ohľadu na jej výskyt) nastala, nepochybne dostatočne podporne a primerane riešená zákonnými ustanoveniami, a to najmä ustanoveniami o úročení úveru až do jeho vrátenia (resp. podľa dojednaného spôsobu uplatňovania úrokovej sadzby uvedeného v zmluve), a ustanoveniami o zákonných úrokoch z omeškania, ktoré by boli pre spotrebiteľa výhodnejšie, a odklon od nich tak jeho pozíciu nepochybne (nepripustne) zhoršuje. Žalobcom označené zmluvné podmienky sú teda aj podľa názoru súdu nepochybne neprijateľné, a ak by mal súd žalobu posudzovať výlučne z hmotnoprávneho pohľadu, považoval by ju aj v tomto bode petitu za dôvodnú, a teda zamietol ju výlučne len z vyššie uvedených, no veľmi podstatných, procesných dôvodov. Vo vzťahu k prípadnej otázke prečo súd, aj napriek procesne neprípustne požiadavke na určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky, znenie takejto zmluvnej podmienky, ktorú z hmotnoprávneho hľadiska považuje za neprijateľnú, neuviedol vo výroku tohto rozsudku podľa § 298 CSP, postupoval tak preto, že jej uvedenie podľa § 298 ods. 1 CSP nepovažoval za vhodné z dôvodu potreby odlíšenia procesnej neopodstatnenosti časti žaloby a s tým spojeného procesného neúspechu žalobcu v tejto časti, a preto, že ustanovenie § 298 ods. 2 CSP (o obligatórnom uvedení znenia takejto podmienky) nebolo naplnené, keďže priznané plnenie (vydanie bezdôvodného obohatenia) nebolo založené na tejto podmienke, ale na podstatne širších dôvodoch (celkovej bezpoplatkovosti a bezúročnosti úveru), ktoré tak konzumovali aj dojednania a dôvody týkajúce sa len časti poplatkov.

8. Výrok o trovách konania odôvodnil ust. § 255 odsek 1, § 262 odsek 1, 2 CSP.

9. Proti výroku, ktorým zamietol žalobu v časti o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky a proti výroku o náhrade trov konania podal včas odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok v napadnutých výrokoch zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Ako dôvod uviedol, že

podstata odôvodnenia zamietavého výroku súdu prvej inštancie vychádza z názoru, že v Slovenskej republike spotrebiteľ nemá právo na podanie určovacej žaloby, a to predovšetkým preto, lebo nemá daný právny záujem na takejto určovacej žalobe lebo je neúčelná, že takémuto určeniu bráni ust. § 137 CSP, že ust. § 298 CSP spotrebiteľovi nezakladá žiadne individuálne oprávnenie a právnu či súdnu ochranu pred neprijateľnosťou zmluvnej podmienky, nakoľko ide výlučne len o ďalšie oprávnenia a povinnosti súdov. Tieto úvahy sú zavŕšené konštatovaním o neústavnosti ust. § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. a o jeho retroaktivite. Svojou podstatou je napadnutý rozsudok súhrnom argumentácie popierajúcej základný pilier spotrebiteľského práva, tak na únijnej, ako aj vnútroštátnej úrovni, ktorým je ochrana spotrebiteľov pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami a popiera povinnosť súdov určovať neprijateľné zmluvné podmienky nielen z úradnej moci, ale aj na základe návrhu spotrebiteľa. Zmluvná podmienka buď je neprijateľnou alebo nie je neprijateľnou. Právny záujem na určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky v spotrebiteľských veciach je daný vždy a je daný samotným spotrebiteľským právom. Podľa ust. § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2018 spotrebiteľ sa môže pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou. Poznámka pod čiarou k odkazu 18ba odkazuje na ust. § 137 písm. c) a d) Civilného sporového poriadku. Nemali by preto už byť žiadne pochybnosti o tom, že od 01. 01. 2018 sa môže spotrebiteľ pred súdom domáhať určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky, keď to ust. § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. výslovne umožňuje, a to práve s odkazom na ust. § 137 CSP.

10. Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril.

11. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 CSP), vzhľadom na včas podané odvolanie, preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

12. V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu spisu, medzi stranami sporu bola 11.12.2009 uzatvorená štandardná formulárová zmluva o spotrebiteľskom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pri tom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy.

13. Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväziť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstoí ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

14. Rovnako Občiansky zákonník v ust. § 53 ods. 1 priamo uvádza, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). S akoukoľvek neprijateľnou podmienkou upravenou v spotrebiteľskej zmluve sa spája sankcia neplatnosti, čo priamo vyplýva z ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka.

15. Všeobecným právnym predpisom upravujúcim ochranu spotrebiteľa je zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov. Vo vzťahu k tomuto právnemu predpisu aj Občiansky zákonník má povahu osobitného predpisu a vo svojich ustanoveniach len dopĺňa všeobecnú úpravu danú zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov o ďalšie osobitné ustanovenia zamerané na ochranu spotrebiteľov. Je to zrejmé z ust. § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, pričom v poznámke k tomuto ustanoveniu je daný odkaz na ust. § 52 - § 54 Občianskeho zákonníka. Jedným z prostriedkov súdnej ochrany je i žaloba na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Ust. § 3 ods. 5 veta prvá zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov

priamo umožňuje spotrebiteľovi proti porušeniu práv a povinnosti ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa domáhať sa ochrany svojho práva proti porušiteľovi na súde.

16. Možnosť určenia niektorej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve za neprijateľnú, a teda neplatnú, priamo vyplýva aj z ust. § 53a Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej podmienky alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa. Zo znenia tohto ustanovenia nepochybne vyplýva, že predmetom konania môže byť i žaloba, ktorou sa spotrebiteľ domáha len určenia neprijateľnosti konkrétnej zmluvnej podmienky.

17. Správnym nie je ani záver o zbytočnosti žalobcom podanej žaloby. S určením určitej zmluvnej podmienky za neprijateľnú je spojený významný právny následok spočívajúci v tom, že dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi, čo vyplýva z ust. § 53a Občianskeho zákonníka. Okrem uvedeného takéto určenie má význam aj pre spotrebiteľa, ktorý mal v konaní o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky úspech, a to v tom, že mu vzniká možnosť uplatniť si ďalšie právo, a to právo na primerané finančné zadosťučinenie v zmysle ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. K uplatneniu tohto práva totiž nemôže dôjsť kedykoľvek, nakoľko vzniká po tom, čo zo strany spotrebiteľa dôjde k úspešnému uplatneniu porušenia práva alebo povinnosti na súde.

18. Civilný sporový poriadok v ust. § 137 formou demonštratívneho výpočtu uvádza druhy žalôb. Oproti doterajšej právnej úprave sú v tomto ustanovení zakotvené viaceré zmeny. Ako konštatuje predkladateľ novej právnej úpravy, žaloby na plnenie upravené v písm. a) sú najčastejším druhom civilných žalôb. Splnenie povinnosti môže vyplývať zo zákona, z právnych vzťahov, vrátane vzťahov deliktných, z medzinárodného európskeho práva, atď. Podľa predkladateľa nemalo zmysel špecifikovať v hypotéze právnej normy, z čoho povinnosť vyplýva tak, ako tomu bolo v predchádzajúcej právnej úprave. Nóvum spočívajúce v zavedení právnej normy obsiahnutej v písm. b) spočíva v rozlišovaní žalôb na splnenie povinnosti a žalôb na vyporiadanie práv typu bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, podielové spoluvlastníctvo, neoprávnená stavba atď. Úplne nová koncepcia je zakotvená v písm. c) a v písm. d), kde sa rozlišuje klasická určovací žaloba a žaloba o určenie inej právnej skutočnosti podľa písm. d). Záujmom zákonodarcu bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti, resp. platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a mŕňajú sa účelu žaloby určovacej. Pokiaľ ide o naliehavý právny záujem aj tu platilo, že tento nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

19. Zákon č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, ako aj Občiansky zákonník umožňovali spotrebiteľovi aj formou žaloby na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky domáhať sa ochrany svojich práv v súdnom konaní bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, nakoľko tento vyplýval z uvedených právnych predpisov.

20. Keďže súd prvej inštancie sa vecou samou vôbec nezaoberal a žalobu zamietol iba z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, je odvolaním napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatočné zdôvodnenie. Vydanie nepreskúmateľného rozhodnutia je potrebné hodnotiť ako nesprávny procesný postup súdu, ktorým bolo znemožnené žalobcom, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, a preto odvolací súd podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b) CSP rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP).

21. Po vrátení veci bude úlohou súdu prvej inštancie opätovne sa zaoberať podanou žalobou ako prípustným prostriedkom ochrany práv žalobcu a následne vo veci rozhodnúť o tom, či zmluvná podmienka tvoriaca predmet konania má charakter podmienky neprijateľnej alebo nie.

22. Súd prvej inštancie, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

23. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).